

Deliciosa Rodoreda

ANTÒNIA CARRÉ

NARRATIVA

Mercè Rodoreda, *La noieta daurada i altres contes*. RQUER EDITORIAL. Barcelona, 2005.

La lectura pausada d'aquest llibre de contes infantils escrits per Mercè Rodoreda poc abans de l'esclat de la Guerra Civil Espanyola m'ha fet recordar un poema de Carner que sembla un quadre, titulat *Mai no és tothom content*. Fa així: "Quan tornes a ta cambra eixint del ball, / hi ha una dolor i un goig a la vegada: / el cruixir de ta seda abandonada / i el llampegueig de joia del mirall".

El poema ve a tomb perquè els setze contes recollits en aquest volum ens permeten gaudir de la prosa de Rodoreda amb tots els ingredients que reconeixem en la seva literatura: si d'una banda hi ha el dolor que produeixen la vida i la crueltat, de l'altra hi ha el goig de les flors i de la poesia. El conte que dona títol al volum, per exemple, emociona perquè ens trasllada a un món idíl·lic, amb fal·làcies patètiques delicioses com aquesta: "Noieta, digué el vent, qui t'ha posat el sol a les trenes?". En canvi, *L'estrella que va morir* produeix en qui llegeix un sentiment de pena immensa per la mort innocent d'una nena que ja preveïem de fa estona.

A banda de la diversitat d'emocions que bateguen en els contes, i que captaran els lectors i lectores joves però

MERCÈ RODOREDA VA ESCRIURE CONTES INFANTILS

també els adults, la lectura d'aquest llibre ens aporta dades de context gens menystenibles. Rodoreda ens parla d'un paradís perdut, que podem situar cronològicament gràcies als objectes que hi

apareixen, com la guardiola personificada i els fils del telèfon on es gronxen les orenetes, objectes que avui dia ja no formen part de la nostra vida quotidiana i que ens despertaran records o ens en-

senyaran coses noves. A més a més, a través de les dedicatòries, els contes ens donen informació sobre la vida personal de l'autora. N'hi ha un de dedicat al seu fill Jordi Gurguí, un altre a Josep Carner (a qui segurament Rodoreda aleshores no coneixia) i un altre a Ira Nin, una de les filles bessones d'Andreu Nin, el polític d'esquerres i gran traductor d'autors russos que va morir tràgicament i que sembla que va tenir un idíl·li amb l'autora de *Mirall trencat*. Com que el conte en qüestió, *La noieta daurada*, es va publicar el 1935, això vol dir que, si més no, aquell any tots dos es coneixien.

Els contes, apareguts al diari *La Publicitat* el 1935 i el 1936, havien estat publicats anteriorment en el volum *Un cafè i altres narracions*, a cura de Carme Arnau, editat per la Fundació Mercè Rodoreda de l'Institut d'Estudis Catalans el 1999. Un volum intorbable a les llibreries que, pel fet de barrejar-los amb d'altres contes, no havia sabut donar entitat pròpia a la literatura infantil de Rodoreda, cosa que ha aconseguit RqueR Editorial.

Els contes estan acompanyats d'uns deliciosos dibuixos d'Aurora Altisent i d'un pròleg de Marta Pessarrodona que contextualitza perfectament la literatura infantil de Rodoreda amb una prosa assequible al públic a qui, en principi, va adreçat el llibre. Felicitem-nos, doncs, pel regal que ens acaba de fer RqueR Editorial, independentment de la nostra edat biològica.

ASSAIG

Els millors

JORDI ROURERA

Pere Antoni Pons, *Els alens del verb (Converses amb escriptors)*. HIPERDIMENSIONAL. Palma, 2004.

La nòmina impressiona. Per esmentar només alguns dels entrevistats a *Els alens del verb*, entre els narradors trobem Quim Monzó, Enrique Vila-Matas, Jesús Moncada i Baltasar Porcel; hi ha poetes com ara Pere Gimferrer i Josep Palau i Fabre; crítics de l'alçada de Josep Maria Castellet, Joaquim Molas i Félix de Azúa, i així fins a 26 noms de primera fila.

El poeta i periodista Pere Antoni Pons reuneix 21 entrevistes publicades entre el 2001 i el 2004 a les revistes *L'Hiperbòlic* i *Lluc* en què la creació, les poètiques personals o el fet d'escriure com a opció vital es desgranen a partir de l'obra -l'activitat intel·lectual- i les vivències de cada escriptor. El volum també inclou quatre entrevistes debat aparegudes a *El Temps*: Baltasar Porcel i Josep Maria Espinàs parlen d'articulisme; Jordi Llovet i Manuel Cruz, del futur de les humanitats; Ramon Pla i Julià Guillamon discuteixen sobre crítica literària; i Sebastià Alzamora, Hèctor Bofill i Manuel Forcano posen al dia (2002) la polèmica a l'entorn de Carner sostinguda uns mesos abans.

En la introducció i el colofó que emmarquen cada entrevista, Pere Antoni Pons hi concentra les expectatives de les trobades i les impressions que en treu; material no enregistrat, desencisos i devocions. Retratista breu i exacte, diu que "la veu d'Enric Casassas s'assembla molt a la seva cara", pinta Ferran Torrent com un "boxejador frustrat per la biologia" i descriu la calba de Manuel Vázquez Montalbán amb una frase que es podria aplicar a la majoria d'entrevistats: "Deixa tot el terreny del món al front perquè les arrugues abundants que el solquen hi escriguin la paraula *lucidesa*".

ASSAIG

Teresa Juvé, *L'aiguamort a la ciutat. Cròniques de la memòria*. RÚBRICA EDITORIAL. Barcelona, 2005.

Teresa Juvé ha escrit una aportació important a la crònica de la diàspora de la Guerra Civil. Es tracta d'un testimoni de primera mà d'un tema poc estudiat, la fugida a l'exili dels més innocents: avis, dones i nens. L'autora narra la sortida de Barcelona, els darrers dies de la Catalunya republicana, la fugida cap a l'abisme escapant de les urpes del feixisme, la por dels bombardejos, la llarga espera per creuar frontera... I ho fa amb delicadesa i amb una gran dosi d'emoció pel record d'aquells dies d'hivern del 1939. Juvé escriu: "Som a 5 de febrer. D'aquí a dos dies tindrè divuit anys;

porto de guerra des dels quinze, tota una vida".

Teresa Juvé narra la seva sortida de Barcelona el 24 de gener, amb la mare, la germana i el germà petit: "Tanmateix, cada un de nosaltres portava una maleta. Jo havia ficat roba a la meua, alguns llibres, el meu disc favorit: el tercer concert de Brandenburg de Bach, moviment un i dos. Un disc sense gramòfon; absurd. Però ben nou. No feia gaire que l'havia trobat en una tenda del Passeig de Gràcia; en temps de guerra la gent no està per músiques. Això i llibres era l'únic que encara es podia comprar". Aquella noia que sortia de Barcelona cap al desconegut no sabia que el camí cap a França seria llarg i penós, i, per tant,

TERESA JUVÉ

caldria llençar per la borda els equipatges per anar més lleugers davant els atacs de l'exèrcit enemic: "Aquell dia 5 de fe-

brer van començar a bombardejar la petita ciutat, contínuament. Per totes les carreteres anaven arribant tropes en retirada, que passaven de llarg, camí de la frontera. Miràvem amb enveja els camions carregats de gent, que podien rodar. A nosaltres quatre només ens quedaven les cames per caminar. Haviem renunciat a les maletes i a tot el que portaven dins. Només ens havíem quedat les mantes i fins i tot els llençols, que era el més valuós i, al cap i a la fi, el que era més fàcil de transportar. Embolicats amb elles ja havíem adquirit l'estampa del que érem de veritat: els vençuts".

Aquest llibre de memòries podria ser, perfectament, una obra de narrativa, perquè la

seva autora l'ha estructurat amb la tècnica d'una novel·la, fins i tot fent servir diàlegs. La narració de Juvé ens mostra el món d'opressió que van viure molts dels catalans i espanyols que es van veure obligats a refugiar-se a terres franceses. Una època difícil amb l'inici de la Segona Guerra Mundial, l'ocupació de França pels nazis, la resistència i la clandestinitat. Al bell mig de tot, el factor humà supera la fatalitat, però per damunt de tot, cal sobreviure. Des d'aquella perspectiva, l'obra de Teresa Juvé és un clam d'esperança. Testimoni d'aquella època, posarà la seva vida al servei de la llibertat.

Teresa Juvé, esposa de Josep Pallach, descriu aquells moments perquè, com diu en el prefaci del llibre la seva filla, Antonia Pallach: "Les guerres s'han d'explicar i és imprescindible de fer el deure de memòria si no s'hi vol tornar, si es vol reconstruir damunt les ruïnes un altre món".

Memòries de l'exili

FERRAN AISA